

Vpl. Pyhäjärvi

Tiistai 20. marraskuuta 2018

Pyhäjärveläisyyden vaali - Karjalan puolustaja

N:o 11 63. vuosikerta

Kymmenvuotias mukana sukumatkalla

Kymmenvuotias Eemeli oli nuorin Äikiän sukumatkan osanottaja. SIVU 3

Mouhijärven karjalaisporuhkan viirin nostossa Hely Musakka ja Pekka Viitanen. SIVU 5

Poruhkaa Mouhijärvellä

Pyhäjärven kunnallis- hallinnosta

Läpileikkaus Vpl. Pyhäjärven kunnallishallinnosta jatkuu toisella osiolla. Vuonna 1918 valtuustoon valittiin 24 jäsentä. Viimeinen kunnanvaltuuston vaali pidettiin vuonna 1936.

Oheisessa kuvassa kunnantalo, joka oli rakennettu vuonna 1920 edellisen, vuonna 1919 palaneen tilalle. Tässä palossa tuhoutui paljon kunnan arkistoa.

SIVU 6

20. marraskuuta 2018

Helteistä kesää 2018

Nyt kun kesä mennyt on ja syksy saapui, lauletaan iskelmässä, mutta vielä on kuitenkin hyvässä muistissa tosi lämmin ja kuuma kesä, eikä ole ollut tarvetta lähteä etelänmaille hakemaan auringon paistetta ja lämpöä. Kaikki eivät kuitenkaan ole voineet nauttia kauniista ja kuumasta kesästä, ulkotyöt olivat varmasti tuskaisia, ja ne ihmiset, jotka jonkin sairauden takia tai muuten eivät voineet lainkaan nauttia oleskelusta ulkosalla päiväsaikaan.

Tyrvään kirkossa Kokemäenjoen rannalla Sastamalassa huhtikuun 22. päivä saimme nauttia täydestä sydäimestä juhlavasta kirkkokonsertista Vpl Pyhäjärvi-Säätiön tullessa 70 vuoden ikään. Konsertin kruunasi säätiön tarjoamat juhlakahvit karjalanpiirakoiden ja pullien kera, olivat todella arvokasta nautittavaa, konsertti sekä kahvi lisukkeineen.

Heinäkuussa juhliittiin 72. Pyhäjärvi-juhlat Harjavallassa, juhlapäivä oli todella kuuma ja aurinkoinen, paita ja takki liimautui selkään ja vettä piti juoda tavan takaa, mutta kuumuudesta huolimatta juhlaväkeä riitti ja mukavat juhlat saatiin vietyä ohjelmineen vaikeuksista läpi.

Kesän juhlavimpiin hetkiin kuluu Taubilan puutarhassa luovutukseen asti työskennelleen virkeän, 106 vuotta täyttäneen iloisen Olgan tapaaminen. Hänellä oli vielä hyvin muistissa puutarhan viljelyt ja tapahtumat, mainitsi myös nimeltä useita muita Taubilas-työskennelleitä henkilöitä.

Syksy toi tullessaan helpotusta kuumuuteen, kun ilma viileni ja sateet tulivat tehden hyvää puutarhakasveille ja ihmisille. Kotipuutarhasta Lobo-omenoita saatiin runsaasti ja ovat tosiaan makeita sekä mehukkaita, vaikka luulisi niiden kuivan kesän jälkeen olevan varsin kuivia ja happamia, mutta aurinko antoikin sadolle hyvää makua, kun kosteuttakin saivat maasta riittävästi. Syksyn myötä saatiin myös koululaiset opinahjojen ääreen, mikä näkyy lapsien lisääntymisessä liikenteen joukossa ja autoilijoiden pitää olla tosi varovaisia nähdessään pieniä lapsia teiden varrella ja ylittämässä katuja; heijastin puseron hihassa auttaa havaitsemista varsinkin sateisella säällä pimeän aikaan. Kaupat ovat aloittaneet jo lokakuussa joul- ja lahjatarvikkeiden myynnin, tavaroita on tarjolla kaikenlaisia, joista voi saada halutessaan hyvän joulujuhlamielen. Jäädään vain odottelemaan, tuleeko lunta ja pakkasta talveksi kuumen kesän jälkeen.

Jouluna valkoinen lumipeite antaa kaikkiin koteihin arvokkaan ja juhlaillisen joulujuhlatunnelman.

Hyvää talvea ja joulun alusaikaa toivottaen

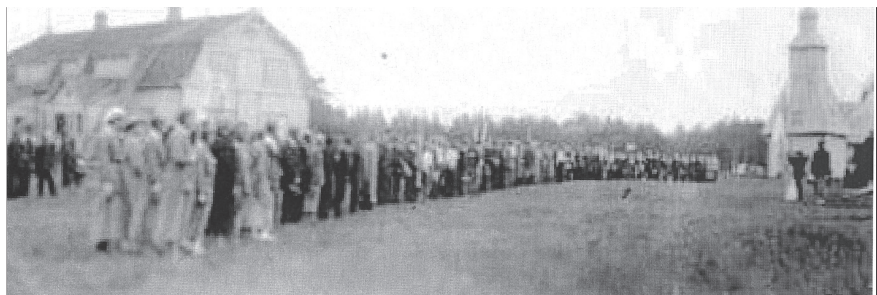
MAURI HAUHIA
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen varapuheenjohtaja

Pyhäjärven olympialaiset vuonna 1936

Olympiaottelu Pyhäjärven kunnanvaltuuston ja pedagogien kesken kirkkoaholla 1. 6. 1936.

1. Pyhäjärven pyhimmillä helkkyy helluntaina HEI HEI -huudot korkealle suvimaanantaina. Kansaa kirkonmäelle ei suinkaan tullut suotta. Elettiinhän entehissä olympiavuotta.

2. Laadultaan ja lajiltaan lie ensi elonkerta kirkon kumpu kantanut näin suurta ihmismerta. Runsahasti Olympian kassa täällä karttui, auttaja kun uhrimielin kukkarohon tarttui.

3. Myöskin oman kentän laittoon valutettiin markkoja. Eihän pyhäjärveläiset ole turhan tarkkoja. Kisat kello neljän aikaan täsmälleen ol' alettu, Sippos Eino johtajaksi siihen oli valettu.

4. Kulkueeksi kentän laitaan kerääntyivät joukkueet. Vaaran jylhän alla välkkyi järven pyhän kirkkaan veet. Kiertämällä, kaartamalla kulki kenttää puulaakit, vanhat ukkolaulajat ja veteraanikonkarit.

5. Yhtymille vapaille ei sarja ollut suotta. Muiden mukaan kilpaili siinä Jaaman nuotta. Hevosien innokkaammat ystävät ol' roikassa, mehiläisen munittajat kintereillään loikassa.

6. Eräs kyltti liikettensä kuvaa kottikärrillä. Kuorman kumoon kaatuessa kuvaa ehkä ärrillä. Pikonmylly myöskin laittoi kilven kivan firmastaan, tuntihan sen edustajat kaikki koostaan Jalostaan.

7. Seurat sekä yhdistykset, että kaikki Kaiun piirit kulki juhlakulkueessa, kantain edellensä viirit. Saapui joukko tangon luoksi, ylös vedettiin lippu, korkeemmalta katsellessa ilokyyntel maahan tippui.

8. Laulettiin lippulaulu, johon kaikki kansa yhtyi. Kohta kisaa avaamahan poika Porsaanmäen ryhtyi. Haasteli hän havainnoista, kilpatapaan vanhaan puuttuu. Ihmettelee, vuosikymmen, toinen, kolmas kovin muuttuu.

9. Kertoo hengen kilpailusta, sekä siitä, missä määrin isät kaakkaa kallisteli pelloillamme säärin väärin. Olympiavalan vannoi Kaiun jäyhä uros yksin. Urheilija on hän varmaan sanan täysin merkityksin.

10. Alkoi suurten kilpailujen tuntu pian nousta. Viestin viejät pingoitti jo jättereitten jouta. Kilparataa kinttuvoimin kiisi monta vaaria, neidon jalat teki vielä kauniimpia kaaria. 11. Esivalta vaati vielä äänestämään missiä. Viestin neidot hännästä ei nostattaneet kissiä. Kunnan isät nahkakuulan perään juoksi läähättäin. Valistajat varmemmasti potki pallon maaliin päin.

12. Köyhän velka kauaksi ei jouda herran tähden. Tämä pitää paikkansa myösrikkaitakin nähden. Vuoroin käytiin vieraissa mut' annettu ei löytä. Kuinkas kävi kynttilöille kun he tassi köyttä.

13. Läskillä ol' illastettu vatsat kunnan isillä. Valistajat vatsanpohjaa lihottaa vaan lisillä. Köyttä vielä vimmatusti veettiin monta kertaa. Noitermaalle, Montrualle löydetty ei vertaa.

14. Kakut kauniit palkintoina paistoi kuni täysi kuu. Rinkilät ol' suuremmat kun useampi uunin suu. Palkintojen jako muuttui rivakaksi tahdiksi. Palkintojen jakaja ol' oiva maalivahdiksi.

15. Aatteen oikeen urheilussa tulee muistaa koittaa Arvo sille, kuka koittaa, sekä sille, kuka voittaa. Nouskoon urheiluinnotus kansassa veriin kuumiin. Säilyköön sielu puhtaana povessa terveen ruumiin.

16. Turha lienee kertoa enempi tällä kertaa. Muut kisat Olympialle ei jaksu vetää vertaa. Toivon taimi itäköön aina katajaiseen multa. Suomen pojat ponnistakaa Berliinissä kultaan.

Kirjoittanut
JUHO PÄRSSINEN (1898-1980)
Vpl. Pyhäjärven Montruan kylästä

Sosiaalisessa mediassa Muistojemme Karjala -ryhmässä on kuva Pyhäjärven olympialaisista. Kuvaajasta ei ole tietoa. Juho Pärssinen on kirjoittanut tapahtumasta oheisen seikkaperäisen runon.

PIRJO KIIALA

Kohti Karjalaa – Aapron ja Helenan kotiseudulle Pyhäjärven Rotjanlahdelle

Kaksi serkusta, **Hannu** ja **Petri**, miettivät syksyllä 2016 Lauttakylän Nokkamäen saunassa, miten he voisivat juhlistaa vuonna 2018 kesäkuussa viisikymppisiä: ”Ei mitään perinteisiä pönötysjuhlia, vaan viettäimme lähisu-kua Karjalan Rotjanlahteen omille juurillemme”.

Päätimme, että esitetään kutsu sille porukalle, joka vieläkin tapaa vuosittain kerran vuodessa eli **Aapro** ja **Helena Äikiän** jälkeläisille: heidän lastensa **Armaksen, Juhon, Viljon** ja **Hiljan** perheille. Tämä suku on kokoontunut noin 50 vuoden ajan tapaamaan toisiaan, aluksi tapaninpäivänä, nytemmin elokuun ensimmäisenä sunnuntaina. Nykyään su-vun vanhin on **Aarni Äikiä**, 86-vuotias, jonka ruo- karukoukset ovat pienestä pojasta asti lämmittäneet mieltäni.

Karjalaan lähtijöitä oli lopulta 16, vanhin oli **Risto**, 73-vuotias, ja nuorin **Eemeli**, 10-vuotias. Hiukan matkanjohtajaa (allekirjoit-tanut) matkan jälkeen har-mitti, kun hajamielisyydes-sään hän ei ollut huomannut kahden muun ilmoit-tautumista, mutta uusia matkoja tullee. Tarjouskil-pailun jälkeen valitsimme Niinimäen bussin ja kus-kiksi monta kertaa Karja-lassa käyneen **Pentin**, joka tiesi kaikki Karjalan mat-kakikat, ja juttuakin Pentil-tä tuli. Ehtona oli myös, että saamme ottaa mu-kaamme oman grillin.

Lähdimme Huittisista pääjoukon kera 17.6. klo 5.40 ja ekan **Ailan** loih-timan karjalanpiirakkakah-vitauon pidimme jo Hy-vinkään Rekkarastilla, jos-sa mm. Petri liittyi mu-kaamme tokaisten sisäpiir-rivitsimme: ”Piirakat on taidettu jo jakaa”.

Kaikki olivat lopulta bus-sissa Porvoon jälkeen, jol-loin oli aika ryhmäyttää matkalaisia ja testata hei-dän Karjala- ja sukutie-touttaan. Kännykkätieto-kilpailusovellus Kahoot ei ollutkaan bussissa toimiva idea, joten piti heittää ha-tusta parikymmentä sopi-vaa tehtävää ryhmille. Apu-na oli setäni **Reinon** etu-käteen tekemät perinteiset Karjala-kysymykset. Tun-nelma nousi, kun kaikki ryhmät pärjäsivät, mutta tietenkin Riston ryhmä voitti, koska Risto muisti parhaiten oman sukunsa yksityiskohtia, mutta jokai-nen ryhmä tunnisti hienos-ti Karjalaan liittyviä lauluja, kun komeaääninen Petri niitä hyräili.

Viipurissa oli pientä kier-toajelua, jolloin kuski Pentti esitteli paikkoja, kuten it-selleni mieleeni jääneet Vi-

leenin (= Vladimir Iljits Le-nin) patsaan ja orpokodin, jonne suomalaiset ovat vie-neet avustuspaketteja.

Hotelli Viipuriin (oli muuten ihan hyvä hotelli!) majoittautumisen jälkeen oli vuorossa amazing race in Viipuri -kisa. Tarkoitukse-na oli rennolla tavalla tutustuttaa matkalaisia toisiin-sä sekä Viipurin vanhaan kaupunkiin. Tehtävinä oli mm. löytää viipurinrinkeli-puoli ja tilata sieltä venä-jäksi rinkelit (venäjän taita-jamme **Matti** oli neuvonut etukäteen muutamia venä-jä-fraaseja), ja koko hom-ma piti videoita. Lisäksi piti laulaa videolle paikal-listen kanssa Karjalan kun-nailla ja tehdä Karjalaan liittyvä patsas sekä pitää improvisoitu videopuhe suvulle Pyöreän tornin juu-rella. En enää muistakaan, mikä ryhmän kisan voitti ja sai kuohuviinipullon ja suk-laata palkinnoksi, mutta sa-mapa tuo: vanha kaupun-ki tuli tutuksi ja hauskaa oli.

Fotokisakin meillä oli (noin 30 aihetta, mm. te-räshermoinen, rakkaus, Karjalassa kajahtaa... jois-ta piti ottaa kuva). Jos ama-zing race in Viipuri (niitä on noin 20) - ja kuvatehtä-vät kiinnostavat, niin niitä voi kysellä kirjoittajalta, ei-vätkä maksa mitään.

Lauantaiaamuna lähdim-me kohti pääkohdettamme, Pyhäjärven Rotjanlah-den Äikiän tilaa. Matkalla poikkesimme tien varressa ihailemassa panssarivau-nuestelinjaa sekä tutkaile-massa kauppamies **And-rein** auton peräluukun os-tosvalikoimaa. Ja tietenkin erään järven rannalla Aila kattoi meille mansikkama-renkikakku- ja piirakkakah-vit. Jossakin hän oli ehtinyt kermankin vatkata!

Kun käännyimme Pyhä-järven tielle, pysähdyimme hetkeksi, jolloin Petri pisti go pro -videokameransa auton etulasiin kiinni. Näin saimme hyvää videokuvaa koko matkan aina kotipi-halle saakka. Risto siirtyi etupenkin mikrofonin ker-toilemaan (10-vuotiaan Ee-melin mukaan höpäjä-mään) Pyhäjärvi-juttuja.

Kohta kuuluikin huuto: Pyhäjärvi näkyy! Ei muuta kuin Rotjanlahdelle kotita-lon luo. Tuttu hiekkatie löy-tyikin. Siinä oli se rakennus, jossa Juho hoiti osuuskas-san asioita, siinä oli koulu, Risto kertoi. Lopulta löy-simme kotitalon tienhaa-ran. Toki jälkeenpäin tuli esille, että kävelimme aluk-si väärää tietä, mutta lopul-ta joku huusi, että kuusi näkyy. Ja pellon takana oli ”Linqvistin talo”, mutta ”tuolla on meidän koti”.

Etukäteen tuki tiesimme, että vanha kolmen veljek-

Matkalaisia kotitalon kellarin edessä.

sen iso päärakennus oli joi-takin vuosia sitten jo pala-nut, mutta mitä mahtoi olla jäljellä? Pihasa oli vanhasta päärakennuksesta enää ki-vijalka, pari uutta taloa oli rakennettu piha-alueelle, mutta tuttu kaivo ja kellari sentään olivat jäljellä.

Taloissa asuva venäläis-perhe otti meidät, yllättäen pihaan saapuneet vieraat, hyvin vastaan. Tuliaisia an-nettiin ja Matin tulkkaama-na saimme kerrottua, että täältä ollaan kotoisin. Mal-jat nostimme kaivon luona ja yhteiskuvia otimme, ja kun ”kuoromme” alkoi lau-laa Uralin pihlajaa suomeksi, talon isäntä tunnisti laulun ja lauloi mukana venäjäksi. Tuli kotoisa olo.

Paluukävelyllä moni kat-soi mökkitien mäen päältä vielä kerran kotitalon suun-taan: samasta kohdasta 12-vuotias Aarni aikoinaan kat-soi viimeisen kerran kotiinsa, kun ohjasti hevoskärryjä evakkomatkansa alussa kesäkuussa -44.

Matkan seuraava koho-kohta oli Pyhäjärven hau-tausmaalla. Ensin laskim-me seppeleen sankarimuisto-merkille: virallisen osuu-den hoitivat synttärisanka-rit, Hannu ja Petri.

Sitten söimme pitkän kaa-van mukaan päivällisen hau-tausmaan läheisyydessä ole-valla pienellä nurmikkoau-kiolla. Grillasimme lihat, makkarat, kasvikset ja teim-me salaattit ja jälkiruuat itse tehty ruoka suvun synnyin-pitäjässä kruunasi lauantai-päivän.

Uimareissu järveen jäi te-kemättä, mutta raakoja ka-nanmunia (eivät enää olleet

syötäviä) heitettiin kilpaa: toinen parista heitti ja toi-nen yritti ottaa sen ehjänä kiinni. Noin 30 metriä taisi olla voittotulos. Kesäilta-päivä oli kaunis.

Käkisalmissa teimme kuski-Pentin opastuksella pienen kiertoaajelun ennen kuin asettauduimme pai-kalliseen hotelliin. Siellä oli jokin muukin suku reissul-laan, taisipa olla kurkijoki-laisia, mutta olivat paljon hiljaisempia kuin meidän sakkii. Olikohan heillä olen-kaan Karjala-geenejä?

Sunnuntaiaamupäivällä piipahdimme vielä Käki-salmen linnassa, jossa tulk-kimme Matti huomasi ve-näjänkielisen kyltin: tämä on venäläisten linnoitus. Suo-malaisia korpesi.

Nykyään aika siistissä kunnossa olevan Käkisal-men jälkeen alkoi kotimat-ka. Matkalla poikkesimme tien varrella olevaan orto-doksikirkkoon sekä Kivi-niemen sillan vieressä ole-vaan pieneen paikalliseen kauppaan. On kiva tukea paikallista eikä viedä raho-jaan Viipurin marketteihin. Venäjän kielestä on muu-ten apua, sillä yksi matkaa-jistamme osti itselleen jo-tain karkkia, mutta tulk-kimme lukikin pussin kyl-jestä, että se olikin jotain rotanmyrkkyä!

Oikaisimme ennen Vii-puria Pentin opastuksella vielä Äyräpään, jossa **Antero** ehti jopa käydä pulahtamassa. Siis samassa paikassa, jossa **Adolf Ehrnroothin** joukot puo-lustautuivat urheasti kesällä -44. Ja taas joimme omat piirakkakahvit. Tienhaaran

Amazing race in Viipuri -kisaa menossa.

muistokiven ja tulin jäl-keen olimmekin illalla jo Suomen puolella.

Reissusta jäi hyvä fiilis kaikille ja sekä kokeneet konkarit että ensikertalaiset olivat tyytyväisiä. Suvun Karjala-video tullee tieten-kin puolen vuoden sisällä youtubeen, ja vähän oli puhetta nuorison kesken (= alle 60-vuotiaat), että men-nään taas...Ehkäpä kesällä

-20 ja teemana olisi Tour de Pyhäjärvi (pyörät mu-kaan bussiin ja pyörä-suunnistusta Pyhäjärvel-lä). Samalla voisimme viedä lasten leluja ja vaat-teita johonkin lastenko-tiin. Omilla juurilla on mukava käydä.

HANNU ÄIKIÄ

Merkkipäiviä

80 vuotta täytti 21.10.2018 **Heikki Ilmari Pärssinen, Aino ja Toivo Pärssisen** nuorin poika Pyhäjärven Keljasta. Asuu **Tuovi**-vaimonsa kanssa Järvenpäässä.

TARKENNUS:

Ilmoitan pikkuvirheestä muuten niin ansioituneesta tekstistä Vpl. Pyhäjärvi-lehdessä no 10, joka kertoo kaukaisesta sukulaisestani **Tobias Vuohelaisesta**. Sivulla 6 on mainittu hänen toinen vaimonsa **Liisa Pusa**, jonka syntymäajaksi on laitettu 23.4.1859, tämä Liisa kuoli 2-vuotiaana 8.5.1861.

Oikea Liisa Pusa syntyi samaan perheeseen 16.04.1866 ja hän avioitui 18-vuotiaana 24.11.1884 itseään 30 vuotta vanhemman leskimies Tobias Vuohelaisen kanssa.

Tobiaksen kuoltua Liisa avioitui uudestaan 28.6.1908 **Pekka Antinp. Hirvosen** (s. 29.6.1862, k. 30.10.1932) kanssa, joka oli työskennellyt Topias Vuohelaisen kaupassa Salitsanrannalla. Pariskunta muutti Käkisalmeen, jonne perustivat kaupan. Liisa kuoli Käkisalmissa 1918.

KERRO PERHEUUTISET

Pyhäjärvi-lehdessä.

Muistathan kysyä asianosaisilta luvan tietojen julkaisuun, kiitos!

Kirkonsanoma

Keuruun kirkkopihan kertomaa

Jatkosodan päätyttyä pyhäjärveläiset isovanhempani löysivät itselleen uuden osoitteen Tampereen ja Jyväskylän välimaastoista, Keuruulta. Sieltä äitini lähti aikoinaan etelään avioliiton ja työn perässä, ja siellä oli mummolani useita vuosia.

Muistan, kuinka mummolasta pois lähdettyämme heilutimme vielä lättähattu-junan ikkunasta viimeiset kädenheilautukset mummulle ja papalle, joiden kotitalo oli aivan radan varrella. Siitä yhdestä tietystä kohtaa pääsi vielä näkemään heidän keittiön ikkunasta tapahtuvan vilkkuksensa junan kolkutuksessa isovanhempieni talon ohi. Pieni vilahdus tutuista hahmoista ja sitten he olivat taas poissa näkyvistä.

Kerran koitti sitten sekin kerta, kun toinen heistä ei enää ollut heiluttamassa. Aika oli korjannut papan pois ja mummi heilutteli

yksikseen. Nyt molemmat lepäävät Keuruun uudella hautausmaalla. Ovat levänneet jo yli 30 vuotta, toinen yli 40.

Keuruun kaunis vanha kirkko on paikkakunnan kuuluisin nähtävyys. Vierailin sen kirkkopihassa monien vuosikymmenten jälkeen kuluneena kesänä. Kirkkopihalla on monia mielenkiintoisia hautausmaamerkkejä ja hautakiviä.

Yksi mielenkiintoisimmista on entisen sukkatehtailijan Toivo Mäkinen hautausmaamerkki. Siihen on kirjoitettu varsin hauska muistolause: ”Kerran minäkin olin, elin, elämän lankoja selvittelin.” Mainio lause, joka sopii hyvin sukkatehtailijalle. Mutta samalla se on hyvin viisas ja henkevä ilmaisu siitä, millaista meidän elämämme usein on. Tuskin kukaan meistä selviää elämästään ilman elämänlankojen selvittelyä, il-

man elämän naarmuja ja kolhuja, ilman lankojen sykkärelle menoa ja niiden selvittelyä, ainakin silloin tällöin. Sellaista elämä on. Niin, kerran hänkin, sukkatehtailija Toivo Mäkinen eli, oli ja vaikutti. Ja elämänsä lankoja selvitteli. Nyt ovat muistot jäljellä niillä ihmisillä, jotka hänet tunsivat ja joilla on hänestä muistikuvia. Sitten kun se viimeinenkin ihminen, joka hänet muistaa, poistuu tästä elämästä, katoaako samalla sukkatehtailija Toivo Mäkinenkin muisto?

Kun me itse kukin kerran lähdemme tästä ajasta, olemisemme lakkaa ja muistomme jää elämään läheistemme mielessä. Siirrymme Jumalan kämmenelle, Jumalan syliin ja Jumalan unikammariin. Kuolemassa ihmisen ruumis pääsee lepoon ja sielu Jumalan syliin. Siinä se nukuu kaikkein parhaimmalla

tavalla, ajatteli uskonpuhdistaja Martti Luther.

Nukkuessaan sielu odottaa iankaikkisuuden aamun koittoa. Kuolemassakin ihminen on Jumalan tiedossa, hänen hyvytensä voiman ympäröimänä, hänen hallussaan, hänen kädesään, hänen sylissään, hänen unikammarissaan. Siten se myös on osallinen siitä kuolemattomuudesta, jonka Kristus meille ansaitsi. Me emme ole hukassa Jumalalta. Hänen tiedossaan on meidän olemisemme niin elämässä kuin kuolemassakin. Hän muistaa meidät ja rakastaa meidät Taivaan kotiin.

JOUNI
HARTIKAINEN

kappalainen,
Munkkiniemen
seurakunta

SUVANNON SEUTU 1917-1921

elämää ja ihmiskohtaloita

Hanki historiaa kertova teos, tämä on myös arvokas lahja!

Elämää ja ihmiskohtaloita
vuosilta 1917-1921

TILAA OMA
PYHÄJÄRVI-LEHTI
tai LÄHEISELLE LAHJAKSI.
Hinta vain 35 euroa vuosikerta,
lehti ilmestyy joka kuukausi!

Tuleeko lehtesi oikealla osoitteella?
Ilmoita muutos toimitukseen tai verkkosivujemme lomakkeella.
HUOM! Osoite ei vaihdu
vain postiin ilmoittamalla.

Ota yhteys toimitukseen tai ilmoita tiedot
nettisivujemme lomakkeella.

Vanhojen valokuvien tunnelmaa

Aino Honkala on lähettänyt julkaistavaksi vanhoja valokuvia.

Yläkuvassa menossa Yläjärven Marttojen ompelukurssi.

Viereisessä kuvassa Yläjärven nuoria naisia 1930-luvun alussa, mukana Silventoisen sisarukset Helena (Pulakka) ja Liisa (Ijäs).

Syysterveisiä Mouhijärveltä

Mouhijärven Karjalaiset ry on perustettu 1946. Vuosituhannen vaihteessa yhdistyksen toiminta oli hii-
punut ja seurassa oli kolme ”toimivaa” jäsentä. **Reino Äikiän** ja **Yrjö S. Kaasalaisen** aktiivisella myötävaikutuksella saimme seuran toiminnan heräteltä, jopa niin, että järjestimme Pyhäjärvi-juhlat vuonna 2008. Tuolloin saimme seuraan yli kolmekymmentä aktiivista jäsentä, nyt jäsenmäärä on puoliintunut.

Päätimme luopua yhdistyksen pyörittämisestä ja siirtyä vapaille vesille, joten perustimme Mouhijärven Pyhäjärvi poruhkan, joka on rekisteröimätön karjalaisuuden ja Tiituan sekä Musakanlahden kylien muistojen vaalija. Meillä on kaksi sovitua tapaamista vuosittain, kesätaapahtuma ja pyhäinpäivä.

Toimintamme vuonna 2018

Elokuun alussa **Marja-Leena** ja **Pekka Viitanen** olivat kutsuneet meidät kotiinsa viettämään kesäistä lauantaipäivää. Päivä alkoi Pyhäjärvi-viirin nostolla ja Karjalaisten laululla.

Jorma Puputti, hänen juurensa olivat Tiitualla ja Noitermaassa, oli poistunut Poruhkastamme, joten vietimme aluksi hiljaisen hetken hänen muistokseen. Lisäksi Jorma oli halunnut muistaa meitä omalla ”jormamaisella” tavalla.

Kuten jotkut vielä muistanevat, oli Marja-Leena kesän 2008 Mouhijärven Pyhäjärvi-juhlien pääemäntä. Nytkin Marja-Leena Pekan avustuksella oli laittanut meille pito-pöydän könkeliköksi, jonka antimista saimme nauttia. Vielä lämmin kiitoksemme vieraanvaraisuudesta.

Olihan meillä ohjelmaakin. Heillä on kotipihalle tehty kuusireikäinen golfkenttä. Tähän leikkimieliseen kisaan (jota kyllä pelattiin tosissaan) osallistuvat kaikki kynnelle kykenevät. Pekalla oli kotikentätietu, joten me vieraat jäimme hopealle.

”Heillä on kotipihalle tehty kuusireikäinen golfkenttä. Tähän leikkimieliseen kisaan (jota kyllä pelattiin tosissaan) osallistuvat kaikki kynnelle kykenevät”

Haastelun lomassa nautimme täytekaakkukahvit ja elokuisen illan hämartyessä nautimme vielä iltapalaa, jotta jaksoimme lähteä kotimatalle. Tärkeintä tuosakin tapaamisessa oli se yhteenkuuluvaisuuden ja karjalaisuuden tunne, joka merkitsee meille paljon.

Meillä oli myös mielenkiintoinen keskustelu siitä, miten karjalaissuvut alkuvuosina suhtautuivat paikalliseen minijään tai vävyyn. Kuten arvata saattaa, oli epäilyjä molemmiin puolin.

Pyhäinpäivänä

Päivällä kävimme perinteen mukaan laskemassa kukat Mouhijärven kirkolla Karjala-muistomerkillä. Samalla sytytimme kynttilät muistomerkillä ja **Wiikojen** haudalle.

Tämän jälkeen meillä oli kahvitilaisuus ja vapaata haastelua. Tilaisuuden aluksi vietimme hiljaisen hetken **Pekka Leinosen** muistoksi, hänen juurensa ovat Konnitsassa. Pekan muistamme iloisena karjalaispoikana ja tarinankertojana, joka aina hymyssä suin nauratti meitä.

Haastelun lomassa nousi **Matti Hassin** alustamana esille maanhankinta Karjalasta. Asia kiinnosti kovasti, toisaalta maanhankinta epäilyttikin hieman. Sovimme alustavasti, että lähdetään tulevana kesänä kotiseutumatkalle Pyhäjärvelle.

Ilamme jatkui pyhäinpäivän iltakirkoilla. Jorman läheiset suuntasivat Nokian kirkkoon ja Pekan läheiset Mouhijärven kirkkoon, jossa sytytimme kynttilät poisnukkuneiden muistoksi.

Lopuksi haluan lainata Jorman ja Pekan kuolinilmoitusten muistovärssyjä, jotka läheiset ovat hyvin valinneet, sanat kuvastavat hyvin heitä ja heidän elämäntyötään.

Jormaan tutustuin runsaat 10 vuotta sitten, muistan hänet hiljaisena puurtajana, joka jatkoi vielä työtään, vaikka kahvikutsu oli jo annettu. Tämän totesin useaan otteeseen Mouhijärven Pyhäjärvi-juhla järjestettäessä. Jorma kantoi myös suuren vastuun ”mummolan” kunnossapidosta.

Jorma poistui keskuudestamme kesäkuussa 69-vuotiaana.

”Jäi ahkera työsi muistoksi meille, hyvän sydämes ohjeet elämän teille. Sä aina muistit ja huolta kannoit, et paljon pyytänyt, vaan kaikkiesi annoit.”

Golfin peluussa vasemmalta Rauno Savia, Eila Savia, Pekka Viitanen, Tuula Pensasmaa, Kari Äikäs, Keijo Lehtonen, Matti Hassi ja Pertti Musakka.

Muistomerkillä Mouhijärven kirkolla pyhäinpäivänä 2018.

Ensimmäinen muistoni Pekasta on 50-luvun puolivälistä ja viimeisin päivää ennen hänen poisnukkumistaan. Pekka oli realisti ja sovussa ihmisten ja elämän kanssa.

Puhuin Pekan kanssa aiemmin syksyllä mm. metsähakkuista, jolloin hän totesi siihen, ”kyllä tämä on nyt tässä”. Tuo hänen lause kertoi kaiken. Pekka teki elämäntyönsä maataloudessa ja metsissä, jossa hän metsäkoneiden kanssa työskenteli yli 50 vuotta. Pekka laskettiin omaisten ja ystävien saattamana, kuten metsien miehelle hyvin sopii, suuren männyn juurelle Mouhijärven vanhalla hautausmaalle.

Pekka poistui keskuudestamme lokakuussa 69-vuotiaana.

”Tunsit metsät, tunsit veet. Soi sulle luonnon kanteleet. Näit sinitaivaan ja pilvet siellä, ne kertovat olet taivaan tiellä.”

KARI ÄIKÄS

Karjalaiset kesäjuhlat 2019 vietetään Hämeenlinnassa

Karjalaisseurojen Etelä-Hämeen piirin alueelle asutettiin jatkosodan jälkeen noin 73 800 luovutetun Karjalan evakkoa, joista valtaosa oli Antrean, Muolaan ja Vuokselan sekä osin Kivennavan kunnista. Etelä-Hämeen piirin väki valmistautuu nyt vuorollaan toivottamaan karjalaisen heimon Karjalan Liiton kesäjuhliille 14.-16.6.2019 Hämeenlinnaan, joka on muodostunut keskiaikaisen Hämeen linnan ympärille, vesi-, tie- ja rautatieraitien varrelle.

Karjalaiset kesäjuhlat® alkavat perjantaina 14.6. Hämeen linnassa pidettävällä seminaarilla jatkuen illalla yhteislaulutilaisuudella sekä keskikaupungilla vietettävällä klubi-illalla. Lauantaina 15.6. aukeaa karjalainen tori Hämeenlinnan urheilupuistossa vierekkäin sijaitsevilla Elenia Areenalla ja Säästöpankki Areenalla. Halleihin sijoittuvat sekä torimyyjät että pitäjien edustajat ja lisäksi muun muassa Kyyrölän savenvalajat ja muut käsityöläiset ovat esittämässä työnäytöksensä. Lauantaina on urheilupuiston alueella myös lasten omaa ohjelmaa, piirakkakilpailu, kyykkäkisa, muut urheilutapahtumat sekä kesäjuhlien avajaiset. Iltaohjelma tansseineen ja klubi-iltoineen on puolestaan kaupungin keskustassa.

Sunnuntai 16.6. alkaa jumalanpalveluksilla ja myös karjalainen tori avautuu jälleen urheilupuistossa, jonne perinteinen lippukulkue johdattaa keskipäivällä väen päiväjuhlan viettoon.

Eri majoitusmahdollisuuksia Hämeenlinnan kaupungin alueella tarjoavat Sokos Hotelli Vaakuna, Hotelli Scandic Hämeenlinna City ja Hotelli Scandic Aulanko. Huonevarausten yhteydessä tulee mainita tunnus ”Kesäjuhlat 2019”. Hotellien ja urheilupuiston välille järjestetään lauantaina ja sunnuntaina erikseen ilmoitettavina aikoina linja-autokuljetus ja henkilöautot kannattaakin suurelta osin jättää urheilupuiston parkkipaikalle.

Lisätietoja: Päivi Pajja puh. 044 0161340 tai Jukka Pekka Hämäläinen puh. 050 555 3467
Tervetuloa Hämeenlinnaan kesällä 2019!

HARRI E. HATAKKA
markkinointivastaava

Jatkoa Kaarle Wiikan kirjoitukseen: Läpileikkaus Vpl. Pyhäjärven kunnallishallinnosta

Pyhäjärvellä valittiin v. 1918 kunnanvaltuustoon 24 jäsentä. Tähän vuoden alusta 1919 toimintansa aloittaneeseen valtuustoon tulivat kuulumaan: mv. Esko Oranen, Konnitsa, kauppias Mikko Lappalainen, Alakylä, mv. Pekko Vanhanen, Yläjärvi, mv. Simo Kaasalainen, Pattoinen, kievarinhoitaja Juho Sirkkiä, Sortanlahti, opett. Matti Toiviainen, Salitsanranta, lautamies Tuomas Kaasalainen, Konnitsa, mv. Juho Pusa, Enkkua, mv. Simo Savolainen, Pyhäkylä, vänrikki Antti Pärssinen, Kunnianiemi, mv. Simo Naskali, Tols-terniemi, mv. Juho Herra, Kuumajärvi, mv. Tuomas Kitunen, Monttua, mv. Matti Nieminen, Salitsanranta, talonpoika Matti Viskari, Porsaanmäki, mv. Juho Päiväläinen, Orola, räätäli Juho Tomperi, Yläjärvi, mv. Juho Tomperi, Jaama, mv. Tuomas Tp. Kukko, Tiitua, mv. Juho Uuksulainen, Larjava, mv. Antti Pärssinen, Puikkoinen, mv. Tuomas Jäppinen, Saapru, mv. Jooseppi Tikka, Lahnavalkama, tulliviskaali Grönberg, Sortanlahti.

Huomasitteko seuratesanne luetteloa, että siinä mainittu talollisen poika yksin on enää joukosta jäljellä. Hänestä on sitten tullut talollinen, herastuomari, vauraan satakuntalaisen kunnan monivuotinen valtuuston puheenjohtaja ym. Tunnustus ja kiitos hänelle pitkäaikaisesta ansiokkaasta työstä. Nykyistä sanakieltä käyttäksellemme: ”Kukka Matti Viskarille”.

Näistä valtuutetuista oli joka vuosi kolmasosa eli kahdeksan erovuorossa. Vuoden alusta 1926 oli valtuustossa vain 19 jäsentä ja koko valtuusto valittiin uudestaan joka kolmas vuosi.

Viimeinen kunnanvaltuuston vaali toimitettiin Pyhäjärvellä 4.12.1936. Tällöin tulivat valtuustoon kuulumaan: mv. Heikki Musakka, Salitsanranta, mv. Matti Pärssinen, Kahvenitsa, pol.konst. Juho Rautiainen, Enkkua, opett. Vihtori Haapasalo, Enkkua, opett. Otto Karjalainen, Yläjärvi, mv. Eino Äijö, Yläjärvi, mv. Heikki Inkinen, Vernitsa, mv. Juho Kaasalainen, Pöhlölä, mv. Aapro Luukkanen, Konnitsa, muurari Topias Huppunen, Konnitsa, mv. Juho Äikiä, Rotjanlahti,

maist. Impi Wiika, Pyhäkylä, mv. Matti Viskari, Porsaanmäki, mv. Tuomas Kaasalainen, Kunnianiemi, pol.konst. Aleks Pärssinen, Kunnianiemi, mv. Heikki Päiväläinen, Orola, mv. Viljo Hämäläinen, Ivaskansari.

Vielä siellä ”kotona” ollessa poistui valtuutettujen riveistä kuoleman kautta Heikki Päiväläinen ja tilalle tuli kamreeri Lauri Pitkänen.

Tämä valtuusto piti ensimmäisen evakkokautensa kokouksen Alavudella. Arvelen, että tämä kokous jäisi sen viimeiseksi, valokuvattiin valtuusto vieraineen. Kuva on suurikokoisena Pyhäjärven historiasa. Kun nyt katselin sitä, oli aivan hätkähdyttävä todeta, että kymmenkunta niistäkin on jo siirtynyt ajan rajan tuolle puolen.

Se työ kunnallishallinnon ja paikkakunnan taloudellisten ja sivistyksellisten olojen kehittämiseksi, jota kunnallismiesten ensipolvi, kuntakokousten aikaiset miehet, olivat olleet alkuunpanemassa, sai valtuustosta samojen pyrkimysten jatkajan ja uusien aloitteiden tekijän, niin että itsenäisyytemme aikana kaikinpuolinen kehitys pääsi viriämään. Jo ensimmäinen valtuusto anoi apteekkia kuntaan ja saikin sen sekä perusti kunnanlääkärin viran. Paljon huolta tuotti kansakoululaitoksen kehittäminen ja sosiaalisen huollon järjestely. Kunta otti myös osaa maataloudellisen kehityksen tukemiseen ja mainittakoon, että maatalous edistyi Pyhäjärvellä nopeasti, nopeammin kuin vanhoilla viljelysseuduilla. Muista tärkeistä asioista on mainittava myös kansansivistystyön tukeminen. Pyhäjärven henkistä vaurautta ja valveutuneisuutta todistaa osanotto maan yhteisiin asioihin sikäli, että valtiopäivillä ja eduskunnassa on meiltä ollut sellainen määrä edustajia ja edustusvuosia, jota harvat samanlaiset maalaispitäjät voivat näyttää.

Vuosina 1910-1913 oli pitäjästämme yhtäaikaista kaksikolme valtiopäivämiestä, nimittäin kappalainen Vuorivirta ja mv. Esko Oranen. Sitten mm. Matti Pärssinen ja mv. Jalmari Pusa olivat eduskunnassa pitkän ajan (1939-1948). Vielä pyhäjärveläisveljekset, saman äidin pojat, ovat olleet yhtäaikaan eduskunnan jäseninä. (Vain kerran ennen on samanlainen tapaus

eduskunnan historiassa.) Tunneimme hyvin nämä veljekset: Maisteri Väinö Kaasalainen ja kansanedustaja Nestori Kaasalainen, viimeksi mainittu edelleen eduskunnan jäsenenä.

Tämän esityksen puitteisiin ei mahdu niiden monien lautakuntien toiminnan esittelyä monien henkilöiden edes nimen mainitseminen, jotka ansiokkaasti ovat entistä kotipitäjäämme kunnallisella alalla palvelleet.

Sodan puhkeamisen ja evakuoinnin jälkeen entinen kunnallinen järjestelmä ei voinut olla toiminnassa. Yhteisten asioiden hoitajaksi tuli silloin ns. kunnanhoitokunta. Tällainen toimi Alavudella, jossa myös kunnantöimistö sijaitsi.

Kun sitten kotiin paluu oli näkyvässä, niin päämajan sotilashallinto-osaston kehotuksesta kunnanhoitokunta teki ehdotuksen kunnantöimistöksi.

Kunnanpäälliköksi tuli Vilho Toiviainen, väestönsiirronjohtajaksi Mikko Lappalainen, maatalousjohtajaksi Pekka Ikäheimo, siirtoväen huoltojohtajaksi Juho Pärssinen (Tiitua) ja rahastonhoitajaksi Anni Toiviainen. Muona-asioista huolehti Heikki Inkinen, varastoa hoiti Antti Pohjalainen, Is-päällikkönä toimi Juho Patrakka ja poliisipäällikkönä Kaarlo Halonen.

Muistamme tämän onnellisen kotonaoloajan, se vain jäi niin lyhytaikaiseksi. Vaikka pitäjässä oli kiireistä työn rytmiä, kaiken tummana taustana oli koko ajan jatkuva sota, alituinen tykkien jylinä. Vuosi 1943 oli rauhallisempi, mutta 1944 sotatoimet kiihtyivät. Ja niinpä juhannuksen alla, kun luonto oli kauneimmillaan, pihlajat kukkivat, satakielet ja muut kesän linnut virittivät kauneimpia säveleitään, järvinä oli ottanut viehkeimmän muotonsa ja heikon työvoiman suurella tavalla kasvuun saattamat runsastähkäiset pellot heilimöivät, rajan kansa sai jälleen lähtökäskyn. Evakuointi oli kiireinen, pelättiin vihollisen pääsevän katkaisemaan paluutien muuhun Suomeen, toisin sanoen pelättiin, että jäädään mottiin. Näin tyhjentyä pitäjää siviiliväestöstä.

Kunnan esikunnankin ja korjuumiesten oli lähdettävä jonkin ajan kuluttua.

Kesken kiireisten korjuutöiden tuli syyskuun 19. päivän iltana tieto tehdystä vä-

Pyhäjärven kunnanvaltuusto vieraineen kuvattuna Alavudella 8.11.1940. Istumassa vasemmalta kauppias Mikko Lappalainen, kunnankirjuri Vilho Toiviainen, opettaja Vihtori Haapasalo, maanviljelijä Juho Pärssinen (Tiitua), maanviljelijä Juho Pärssinen (Puikkoinen), rovasti Karl Wiika, maisteri Impi Wiika, toimistoap. Anni Toiviainen, kansanedustaja Matti Pärssinen. Seisomassa vasemmalta: herrastuomari Matti Viskari, maanviljelijä Juho Äijö, maanviljelijä Heikki Musakka, opettaja Otto Karjalainen, kauppias Viljo Hämäläinen, kassanjohtaja Eino Äijö, maanviljelijä Heikki Inkinen, kamreeri Lauri Pitkänen, maanviljelijä Juho Kaasalainen, kassanhoitaja Juho Äikiä, maanviljelijä Tuomas Kaasalainen, maanviljelijä Aapro Luukkanen ja muurari Tobias Huppunen. Viimeinen Pyhäjärven kunnanvaltuusto valittiin 1936 ja se toimi aina vuoteen 1944 saakka.

lirauhasta. Jo 21. päivän iltana mennessä oli pitäjän oltava tyhjä. Raskain mielin lähtö tapahtui.

Viimeisenä pyhäjärveläisenä poliisipäällikkö Halonen ja konst. Temonen poistuivat pitäjältä 22. päivän aamuna. Ensiksi he yhdessä erään armeijan luutnantin kanssa kävivät hautausmaalla ja laskivat 8.30 ensin vanhalle ja sitten uudelle sankarihaudalle katejaseppeleen. Konst. Halonen kirjoitti rovastille näin: ”Ikävältä tuntui, kun viimeisen kerran ja viimeisenä pyhäjärveläisenä suljin hautausmaan rautaisen portin... ja kauniina syysaamuna hiljalleen ja äänetönnä ajoimme autolla kirkkoahon laitaa, oh pappilain ja Pyhäkylän talojen ja olimme Kokkomäen rautatieylikäytävällä, kun venäläiset klo 10.15 tulivat Pyhäjärven asemalle, näky, joka usein vieläkin silmissäni toistuu.”

Nyt tuli Keuruusta kunnan ja seurakunnan keskuspaikka. Viimeiseen kunnanhoitokuntaan kuuluivat kunnankirjuri Vilho Toiviainen puheenjohtajana, kansanedustaja Matti Pärssinen varapuheenjohtajana, ent. kauppias Mikko Lappalainen ja maist. Impi Wiika. Tämän pienen hoitokunnan raskaaksi tehtäväksi jäi kunnan asioiden loppuselvitys ja sen toiminnan lo-

pettaminen sekä arkiston siirto Savo-Karjalan maakunta-arkistoon Kuopioon. Pyhäjärven kunnan lopettajaistilaisuus pidettiin 25.9.1948 Vammalassa hotellissa Tyrväässä. Tähän tilaisuuteen kunnanhoitolautakunta oli kutsunut entisiä kunnan toimihenkilöitä. Kutsua oli noudattanut 24 henkilöä.

Yhteisten muistojen ympäriltä tämä joukko hajaantui tietoisena, että Pyhäjärven kunnan toimi- ja luottamushenkilöt olivat kunnan 77-vuotisena toimikautena tuoneet kukin oman kortensa siihen kekkoon, joka tarkoitti pitäjän henkisen ja aineellisen kehityksen ja hyvinvoinnin rakentamista ja myös sitä, että tämä aherrus, työ ja vaivannäkö ei ole hukkaan mennyt.

Pyhäjärven kunnan entiset puitteet ovat hajonneet ja niissä puitteissa toimineiden henkilöiden joukko harventunut ja jäljellä olevat jäsenet saaneet hopeata hiuksiinsa.

Pyhäjärveläisyys säilyy, onhan meillä Pyhä-Säätiö, Pyhäjärvi-Seura, ja uusi pyhäjärveläinen kunnallispolvi toimii uusilla asuinsijoilla uusissa puitteissa.

Kunnioittava tunnustus edellisille ja siunauksellisen työn toivotus viimeksi mainituille.

”Pyhäjärven kunnan toimi- ja luottamushenkilöt olivat kunnan 77-vuotisena toimikautena tuoneet kukin oman kortensa siihen kekkoon, joka tarkoitti pitäjän henkisen ja aineellisen kehityksen ja hyvinvoinnin rakentamista ja myös sitä, että tämä aherrus, työ ja vaivannäkö ei ole hukkaan mennyt.”

Kirjoituksen alkuperäinen kirjoittaja on ollut Pyhäjärven kirkkoherra Kaarle Wiika? Kirjoitus on julkaistu aikaisemmin Pyhäjärvi-lehdessä 24.5.1962.

Olen saanut tämän kirjoituksen serkkultani Lea Saarikoselta, isäni Mauri Toivaisen siskon Anni Rajakallion tyttäreltä.

MARTTI
TOIVIAINEN
Hyvinkää

Kuvia säätiön 70-vuotiselta taipaleelta

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 70-vuotisjuhlavuosi on kulumassa päätökseensä. Säätiön pitkäaikainen asiamies **Reino Äikiä** kirjoiti pääkohtia säätiön taipaleesta heinäkuun lehdessä. Ohessa vielä kuvasatoa vuosien varrelta.

Lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkki on entisellä kotiseudulla saatu kunnostettua. Talkooryhmässä mukana olleet vas. Yrjö S. Kaasalainen, Erkki Pärssinen, Jorma Inkinen, Esko Pohjolainen, Esko Pärssinen, Antero Pärssinen, Yrjö Inkinen ja Matti Ahvonen.

Kauko ja Eeva Hämäläinen, säätiön ja lehden aiempia aktiiveja.

Kokousväkeä 2001.

50-vuotisjuhlakokouksen osanoattajia Ellivuoressa maaliskuussa 1998.

Säätiön nykyisiä ja viime vuosien toimijoita; vas. Juhani Forsber, Kirsti Naskali, Esko Pulakka, Pertti Hakanen ja Mauri Hauhia.

Vanhoja tietoja pyhäjärveläisistä....

Pyhäjärven pitäjä.

Tiedot vuodelta 1893, sata vuotta sitten

Rajat: pohjoisessa Käkisalmen pitäjä, lännessä Räisälä, etelässä Sakkola ja idässä Laatokka.

Pinta-ala on 643,8 neliökilomeetriä. **Väkiluku** teki v. 1880 4,642 henkeä, joista 4,515:llä oli suomi ja 84:llä ruotsi äidinkielenä. 93 henkeä kuului kreikkalais-venäläiseen uskontoon. V. 1889 nousi väkiluku 5,130:neen henkeen.

Paikkakunta on yleensä tasaista kangasmaata, joka enimmäkseen kasvaa havumetsää. Siellä ja täällä kohoo pienempiä mäkiä ja kukkuloita, etenkin järvien rantamilla. Näistä on mainittavimmat Ylä-, Pyhä- ja Kiimajärvet, jotka Konnitsanjoen kautta laskevat vetensä Wuokseen. Mitään erityisesti luonnonkauniita paikkoja pitäjässä ei löydy, vaikka tosin järvien seutuet, etenkin kirkon läheisyys Pyhäjärven rannalla, ja suurempien hovien paikat ovat sangen viehättäviä luontonsa puolesta. — **Maanlaatu** on vaihdellen savi-, multa- ja hiekkaperäinen sekä maanviljelys vielä kovin takapajulla. Tähän luonnollisena syynä on ollut, että talonpoikaisella rahvaalla aina v. 1875 ei ole ollut minkäänlaista maanomistusta. Koko Pyhäjärven pitäjä, paitse pappiloiden maita ja Ivaskansaaren kylää, kuului muutamalle venäläiselle vapaaherralle „Frederickz'ille“, jolta Suomen valtio mainittuna vuonna lunasti hänen omistamat alueet. Ainoastansa Toupilan tilan pidatti vapaaherra itselleen. Sivumennen olkoon mainittu, ettei matkailijan, sattuessaan näille seuduille, suinkaan pidä unhoittaa käydä Toupilassa, voidakseen ihailla paikan ihanuutta ja nähdäkseen joskin jäänöksiä siitä muinaisesta loistosta, jolla entiset läänitysherrat näillä köyhillä itäisillä perukoilla itsensä verhoivat. Tilan vanhassa rakennuksessa löytyy harvinaisia kapineita, muinaisaikaisia huonekaluja, alkooveja, tauluja y. m., jotka harvinaisuksiensa puolesta voisivat täyttää minkä paikan hyvänsä jossain muinaismuisto-kokoelmassa.

Konevitsan kreikkalais-venäläinen luostari.

Luostari sijaitsee eräällä Laatokan saarella 6 virstan päässä manteresta. Saari on 5:den virstan pituinen ja 3:n levyinen sekä saanut nimensä erästä kivistä saaren luoteisessa päässä. Kivessä löytyy kaksi hevoskavion muotoista jälkeä, josta syystä saarta vieläkin kansan kesken kutsutaan „Kononsaareksi“, sanasta koni eli hevonen. Kansantarun mukaan asui paholainen kiven alla, jolle rahvas joka syksy jätti hevosen uhriksi, siten osottaakseen kiitollisuuttaan, ettei „tuo vainooja“ kesäaikana ollut laiturumella kuleksivaa karjaa hätyyttänyt. Kun „pyhä Arsenius“, joka v. 1393 perusti luostarin saarelle, heitti „pyhää vettä“ kivelle, näkivät läsnäolijat — kuten saman kansantaru kertoo — paholaisen lentävän korpin muodossa manterelle lahden rannalle, joka tästä syystä sai nimekseen „Tschortan- eli Sortanlahti“, suomeksi „Paholaisen lahti“. — Aina vuoteen 1760 oli luostari vähäpätöinen, vaan silloisen keisarinna „Elisabetin“ lahjoitusten kautta sai se pysyvän maineen ja on nykyään venäläisten pyhiinvaelluksien pääpaikkoja. Saari itsessään ei ole kaunis, mutta monien kirkkojensa, rakennuksiensa, lehtojensa ja käytäviensä takia on sen luonto muutunut ihailtavaksi, joten matkailija mielellään täällä hetkisen viivähtää.

Rahvaan käsiteollisuus ei ole sanottavasti kehittynyt. Mainita tulee kumminkin kalastuspyydyksien valmistaminen, jota työtä tekevät sekä miehet että naiset, kuin myös lapsetkin. Kalastus onkin paikkakunnalle rahatulona suuresta arvosta ja isot määrät lohta ja yleensä suomuskalaa sekä krapuja viedään Pietariin. Rahdintevo ja kaupusteleminen on tärkeänä sivuelinkeinona. — Tehdaspaikkoja löytyy Toupilan viinapolttimo, Riiskan saha sekä muutamia nahkatehtaita. Liikepaikoista on tärkein Sortanlahti Laatokan rannalla, jossa Laatokalla kulkevat höyryalusset poikkeavat. — Väestö on kasvultaan keskikokoista ja näöltään enemmän rumaa kuin kaunista. Kansallispukuun, joka nykyisin alkaa hävitä, kuuluu niin miesten kuin naisten valkosenharmaja sarkaviitta punasella vaatteella kirjailtu. Vaimoilla on sitä paitse huntu päässä. Vanhempi väki käypi kotokutoisissa, nuorempi ostovaatteissa. Sivistysoloista ei ole paljon sanottavaa, sillä orjuuden partaalla ollessa ei kansa vielä ole kerinnyt päästä elpymään henkisessä suhteessa. Kumminkin on jonkunlainen kehkeytyminen huomattavissa.

Vuoden 1600 paikoilla mainitaan Pyhäjärven olleen yhdistettynä Sakkolan ja Raudun pitäjien kanssa. Sittemmin erotettiin se näistä sekä muodostettiin Käkisalmen pitäjän kanssa yhteiseksi seurakunnaksi. V. 1735 tuli Pyhäjärvi omatakeiseksi pitäjäksi. Nykyinen kirkko on rakennettu Pyhäjärven pohjoisluoteeseen päähän v. 1764 26 kilometrin päähän Käkisalmentä. Vaikka vanha, on kirkko vielä vahva ja tyydyttävässä kunnossa. 14-ääniset urut kirkkoon on J. A. Zachariassén valmistanut v. 1884. — Pitäjän merkillisin paikka on

Virka- ja toimitusmiehistö.

Kirkollisvirasto.

Kirkkoherra: Kristian Emanuel Calonius. 32; 87.

Apulainen: Gustaf Adolf Plathan.

Kappalainen: Karl Wilhelm Brummer, Nimipastori. 45; 82.

Lukkari: Karl Otto Mansnerus.

Kirkonisännöitsijä: Mauno Pusa.

Suntio: Johannes Tenkanen.

Kirkkoneuvoston maallikkojäsenet: Talolliset M. Inkinen, W. Pärssinen, D. Korhonen, J. Inkinen, M. Kuisma, W. Kukko.

Kansakoulut.

Johtokunnan esimies: Kristian Emanuel Calonius, Kirkkoherra.

Vanhaa tietoa ja ajatuksia Pyhäjärvestä

Kirsti Jääskeläinen on saanut oheiset vanhat lehtileikkeet äitinsä **Sanni Huppen** peruja.

Kirsti Jääskeläinen on taannoin esittänyt näitä vanhoja Pyhäjärvi-asioita Vpl. Pyhäjärvi-Seuran kokouksessa ja julkaisemme ne nyt lukijoillemme.

Mikä on pitäjän merkillisin paikka, jää näistä vanhoista leikkeistä tietämättä...

Watikkalan yhteiskoulu.

Miesopettaja: Wilho Toiviainen.

Naisopettaja: Edla Toiviainen.

Sortanlahden ja Enkkuan koulut

eivät ole vielä käytännössä.

Kiertokoulut.

Opettajat: Juho Häsä, Johannes Tenkanen.

Postitoimisto.

(Asema Käkisalmen postikonttoorin alainen).

Hoitaja: V. t. Karl Otto Mansnerus, Lukkari. 45; 90.

Posti saapuu neljästi viikossa.

Poliisitoiminta.

Nimismies: Klemens Adolf Arthur Fabritius. 66; 92.

Konstaapelit: Gabriel Kuva, Johannes Cajander.

Lautamiehet: Talolliset Mauno Pusa, Matti Toiviainen, Matti Kuisma, Mikko Ijas, Yrjö Pusa, Juho Luukkonen.

Kunnallishallinto.

Kunnankokousten puheenjohtaja: Karl Wilhelm Brummer, Kappalainen.

Varapuheenjohtaja: Karl Otto Mansnerus, Lukkari.

Kunnallislautakunta.

Esimies: D. Korhonen, Hovinhoitaja.

Jäseniä: Lautamiehet Matti Toiviainen, Yrjö Pusa, Mikko Ijas Konnitsasta, Lampuodit Paavo Inkinen, H. Pärssinen, Mikko Ijas Noidermaasta.

Lainajyvästön hoitaja: Juho Häsä, Kiertok. opettaja.

Rokottaja ja kättilö: Hanna Lehikoinen.

Lukutupia löytyy 4.

Kotikokin kertomaa

Juurikkaat ovat vuoden 2019 vihanneksia

Kotimaiset Kasvikset ry ja Puutarhaliitto ry valitsivat Vuoden 2019 vihannekeksi juurikkaiden suvun. Siihen kuuluvat tutun punajuuren lisäksi kelta- ja valkojuurikas sekä näiden muunnokset. Suku tunnetaan Betavulgaris -nimellä ja on vanha suosittu Välimeren viljelykasvi. Suomeen juurikkaat rantautuivat 1800-luvulla ja ovat esityyppien suosittuja sekä valmisruoissa että ruokaharrastajien parissa.

Punajuuri tunnetaan upeasta väristään. Se on tuttu kasvis, jota nautitaan usein etikkasäilykkeissä, jouluruuissa, borssi-keitossa ja Lindströmin pihveissä. Punajuurikkaan väriaineita, betalaiineja, käytetään myös luonnollisina elintarvikeväreinä, jotka tunnetaan koodista E162. Nämä kasvien väriaineet ovat myös tärkeitä terveyttä edistäviä antioksidantteja.

Kokkien rakastamia

Kaikki juurikkaat sopivat hyvin keittoihin, patoihin ja monen mielestä ne ovat parhaimmillaan uunissa yrttien, merisuolan ja öljyn kanssa paahdettuina. Erityisesti rosmariini ja timjami ryydittävät juurikkaiden lievästi makeaa makua. Punajuuren ja vuohenjuuston liitto on myös aivan erityinen. Kaikki juurikkaat ovat mestarikokkien ja ruokaharrastajien suosikkiraaka-aineita niiden monipuolisuutensa ja upeiden väriensä vuoksi.

Punajuuren ituja, lehtiä ja nuoria versoja käytetään lisäksi koristeina, salaateissa tai kevyesti höyrytettyinä lisäkkeinä. Muita juurikkaita käytetään punajuurikkaan tavoin, mutta niistä puuttuu voimakas väri, mikä on eduksi, jos ruuan muiden värien halutaan erottuvan. Raitajuuret puolestaan ovat näyttävä osa ruoka-annosta.

Juurikkaiden satoaika on heinäkuusta myöhäiseen syksyyn ja ne säilyvät pitkään naattien poiston jälkeen muovipussissa jääkaappilämpötilassa. Kuitenkin kevätkäyttöä varten ne kannattaa keittää kuorineen. Ne kuoritaan vasta kypsinä ja säilötään etikkaveteen. Juurikkaiden mukulat suosittelaa tarjottavaksi aina kypsennettyinä, sillä herkkävatsaisille raaka punajuuri saattaa aiheuttaa ongelmia. Alle 12-vuotiaille juurikkaita suositellaan tarjottavaksi vain pieninä annoksia niiden sisältämän nitraatin vuoksi.

Terveysjuures

Ravitsemuksellisesti juurikkaat ovat erityisen hyviä, sillä ne sisältävät runsaasti kuituja, vitamiineista muun muassa folaattia ja kivennäisaineita. Ne ovat myös ruokaisia ja auttavat muun muassa painonhallinnassa. Punajuuren väritetään edistävän terveyttä monella tavoin – muun muassa parantamalla verenkiertoa, vähentämällä väsymystä ja torjumalla joitakin syöpiä.

Suomessa viljellään juurikkaita yli 400 hehtaarin alalla, mistä suurin osa päätyy teollisuuden käyttöön. Valtaosa punajuurista syödään säilykkeinä ja valmisruoissa. Muiden juurikkaiden viljely on toistaiseksi vähäistä, mutta myös muiden Beta-suvun juurikkaiden käytön toivotaan lisääntyvän. Viime vuosina suosiota ovat lisänneet valmiiksi keitetyt tai soseutetut puolivalmisteet.

Lähde: Puutarhaliitto ry

Punajuuria, keltajuuria ja raitajuuria.

Tiesitkö tämän Pyhäjärven vaakunasta?

Vaakunan kuviot on otettu Pyhäjärven kirkkoaholle 1936 pystytetystä lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkin huipulla olevasta lyhdystä, jonka yläpuolella oli Karjalan vaakunakuviot. Idea on rovasti **Kaarle Viikan** ja heraldisessa muotoilussa avusti heraldikko, graafikko **Kaj Kajander**, 1989.

Vaakunan selitys:

Punaisessa kentässä kultainen lipuke, jossa musta, kulmikas tylppäkärkinen ankkuriristi; ristin alin sakara muita pitempi. Lipukkeen yläpuolella kaksi irtonaista, toisiaan vastaan iskevää käsivartta, joista oikea pitelee miekkaa, vasen käyrää sapelaa; kaikki hopeaa.

Tervehdi ystäviä, tuttuja
ja yhteistyökumppaneita
Pyhäjärvi-lehden välityksellä.

Joulutervehdykset Pyhäjärvi-lehteen

10.12. mennessä, hinnat:

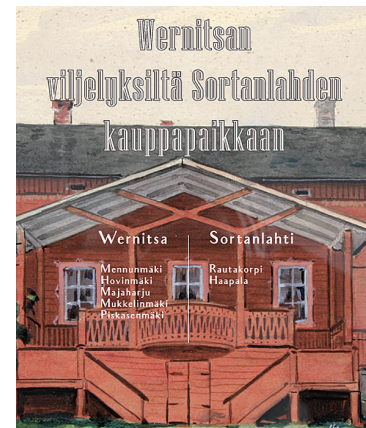
Yksityishenkilöt,
enintään kaksi riviä, 10 euroa.

Kehysilmoitus 2 x 50 mm, 20 euroa.

Kehysilmoitus 2 x 100 mm, 40 euroa.
Alv. 24 % sisältyy hintaan.

Muista myös lehti ja muut Pyhäjärvi-tuotteet
läheisille lahjaksi. Tilaa hyvissä ajoin, kiitos!

Vpl. Pyhäjärvi-juhlat Huittisissa 21. heinäkuuta 2019

WERNITSAN VILJELYKSILTÄ SORTANLAHDEN KAUPPAPAIKKAAN

Kyläkirja kertoo Vpl. Pyhäjärven Wernitsan, Sortanlahden, Haapalan ja Rautakorven kylähistoriaa. Tarinoiden tukena selkeät karttalehdet.

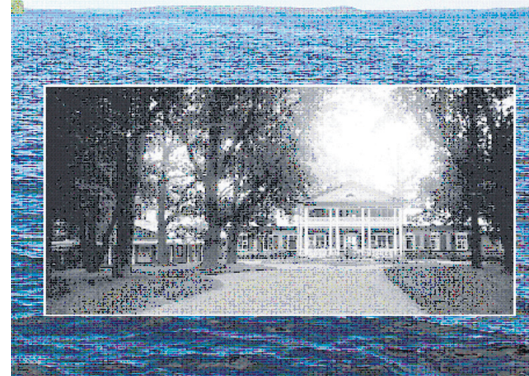
Hinta 40 euroa + postitus ja pakkaus.

Kirjan toimittanut Ikaalisten Karjalaseura

Yhteystiedot, puh. 040 734 28 65 /
sähköposti, lea.jokinen@ippnet.fi

Taubilan kartano

- lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan

Historiallista lukemista itselle
tai hyvä lahjavinkki:

Hanki lahjaksi uutuuskirja sukulaisille ja ystäville!
Taubilan kartano - Lahjoitusmaakaudesta Fazerin
aikaan, 176 sivua n. 150 valokuvaa koko B5,
hintaa vain 30 euroa.

Kaunista Vpl Pyhäjärveä, osat I ja II yhteensä
736 sivua. Koko A4. Hintaa vain 95 euroa.

Suvannon seutu 1917-1921 elämää ja
ihmiskohtaloita 335 sivua. Koko B5,
hintaa vain 40 euroa.

Hintoihin lisätään toimituskulut.

Lisätietoa ja tilaukset: taubila@pp.inet.fi
tai 040 021 3369

seija.jokinen@netti.fi tai 040 835 5820
Noudettavissa myös hallituksen jäseniltä
ilman lähetyskuluja.

Sekä <http://vpl-pyhajarvi.fi> kirjapuoti.
Vpl Pyhäkylä-Seura

Tilaa nyt
DVD 2017
Pyhäjärvi-juhlilta,
20 euroa +
lähetykskulut

Itselle tai lahjaksi DVD Pyhäjärvi-juhlilta!
Tilaukset Pirjo Kiiala puh. 044 281 5047 tai pirjo.kiiala@gmail.com.

vpl. **Pyhäjärvi**

Kotisivut osoitteessa:
www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

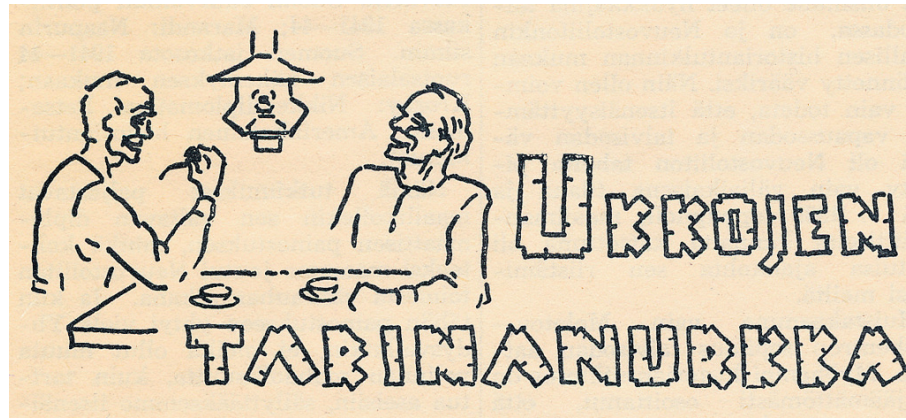
Paimenpolkuja Yläjärvellä

Olin paimenen iässä ja läksin lehmien kanssa metsään, niin kuljettiin seuraavien paikkojen kautta: ”Kun oli kujaisiin portista päästy kujasille, kuljettiin pieni matka pohjoista kohti. Oikealla oli Koppolin kiviaita ja vasemmalla tavallinen pariaita.

Kun Koppolin kiviaita loppui, oli kujasillakin aikamoinen mutka, joka johti kujaset riihen luo. Siitä seuraava kohde oli Ylätalon rakennukset vasemmalla. Siitä tultiin harjun pyykille, joka oli oikealla. Siinä tie teki pienen mutkan kulkien länteen ns. Sakastin kolkkaan. Siinä taas oli suorakulma mutka, joka antoi taas suunnaksi pohjoisen ja kohti maantietä.

Tällä osalla oli vasemmalla Hiiren Juhon ja oikealla Harjun Antin (Inkinen) pariaidat. Maantie johti itään Lahdenpohjan kolkkaan, josta varsinaiset laidunmaat alkoivat.

Maantien varrella yhtyivät useasti muidenkin talojen karjat, joista on jäänyt erikoisesti mieleen Multasen Pekon emännän Kulta-niminen lehmä. Se kuulosti komialta, kun emäntä iltaisin veräjälläan

kutsui: ”Kulta se Kultasee...” Kullan kaulassa oli vasenkello, joka soi niin kaulaani, että sitä ei voi sanoa kuvata. Jokaisella lehmällä oli kello kaulassa.

Erään talon rautaiset lehmänkellot soivat ”läkkää-tänne... läkkäättiinne minne, minne, kankaalle, kankaalle, tiepuolee, tattiisyömää, tattiisyömää.”

Lahepohjan kolkasta kääntyivät lehmät useanpaa aamuna ”Leunan kaupunkiin päin” ja seurailivat ns. rantatietä aina Vernitsantien suuhun asti. Siitä ne lähtivät nousemaan ylöspäin. Jos ne nousivat tiestä oikealle, olivat ne silloin

kaupungin yläpuolella ja vasemmalla ne olivat Kaivosuon alapuolella. Kaivosuon alapuolelta ne voivat nousta Kaivosuolle, jossa oli ollut joskus asuinpaikkakin.

Silloin kun minä lehmä paimensin, niin oli siellä vielä kaivo ja pieni kummuke, jossa oli ollut mökki. Kansantarina kertoo, että siellä oli ollut kaksi veljestä, jotka olivat kyläilleet Pitkäpään taloissa ruoka-aikana. Talon emäntä oli sanonut, että olisi pitänyt käskää vieraat syömään, mutta ei ole lussikkaa, niin vieraat kaivoivat povestaan lusikat ja ilmoittivat, että heillä on

omansa.

Kun kaivosuolta noustiin Ylös, niin jouduttiin Pienellesuolle. Pieneltäsuolta Könnilään, Könnilästä Könnisuolle, Könnisuolta Karvaselle, Karvaselta Sintsilään, Sintsilästä Sintsinharjulle ja Sintsinharjun takana oli Suursuo, joka olikin Vernitsan puolta.

Jos taas Vernitsantien oikeaa puolta nousiin ylös kaupungin yläpuolelta, oli ensimmäinen, toinen ja kolmas harju. Kolmannen harjun takana olikin Mutalaminsuon laita. Kun suonlaidasta päästiin kovalle maalle, jouduttiin Teeren ”pyrstösulkien” alle.

Sen takana alkoi taas Suursuo, mutta ei meidän tarvinnut rämpiä suota myöten, mentiin Vernitsan tietä. Siinä oli ensin kahdet pienet sillat, sen jälkeen pitkätsillat ja niin oltiinkin jo Hannolansuolla.”

Kerrottiin, että hannolaiset (matiskalalaiset) olivat suon viljelykselle raivanneet.

Vuoden sadosta kertoivat toiset miehet, mutta mie kerron, kun sattui korkea kovalykky, vaikka ostettiin kaalin siemenet ja sitten taimet niin ei kummatkaa kasvaneet.

- Lanttuuki koiteltiin samal taval, kylvettiin, kahet siemenet eri aikoina, mut ei mittää kasvant. Kun lokakuun lopul käännettiin mua toisipäi nii sit näky jokuu pien taim. Herne ei myöskää kasvant... mut se taiskii jäähä kylvämättä?

JUHO RAUTIAINEN

Poimittu
Vpl Pyhäjärvi-lehdestä
nro 11/1963

Mauri Hauhia

Jäikö lokakuun lehti tulematta?

Vpl. Pyhäjärvi-lehden lokakuun numerossa 10/2018 on ollut jakeluhäiriöitä. Jos et ole saanut ko. lehteä, ilmoita siitä toimitukseen tai asiamiehelle. Pahoittelemme asiaa.

Stipendinsaaaja

Hei sinä Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallinnoimista rahastoista stipendin saanut: kirjoittele kuulumisiasi lehteen, kiitos! Kerro sukujuuristasi, opiskeluista, tulevaisuuden työtoiveista yms.

Tule kuuntelemaan kuulumisia Vpl.Pyhäjärveltä sunnuntaina 25.11.klo 14 Karjalatalolle

Presidentti **Putin** vieraili Konevitsan luostarisaarella kesällä 2016. Siitä alkoivat suuret mullistukset myös Sortanlahdessa, josta kulkuyhteydet Konevitsaan ovat nykyaikaistuneet.

Mitä muuta on tapahtumassa? Ainakin Larjavan mailla on raotettu portteja arboretumiin, jota nykyisin ylläpitää Pietarin yliopiston kasvitieteellinen osasto. Hortonomi **Tapio Ykspeätäjä** kertoo kokemuksiaan.

Talkoolaiset leipovat piirakkamestari Juhani Forsbergin opastuksella karjalanpiirakoita, joita voi tulla nauttimaan jo klo 13.30 alkaen Karjalatalon Sortavala-saliin. Esitysten jälkeen noin klo 15 jatketaan sääntömääräisellä syyskokouksella.

Maanantain 10.12. klo 12 laulamme vielä joululauluja Käkisalmen salissa. Samalla tutustumme Käkisalmen kaupungin rouvasväenyhdistyksen perinteikkäiseen toimintaan. Glögitarjoilu. Tervetuloa!

RIITTA HIRVONEN
p. 0504147359

Federleyn talo Larjassa toimii työntekijöiden majoitustilana.

Nykyaika saapunut Sortanlahteen; uusi huoltamo. Kuva: Andreas Hänninen.

Mutta mahdetaanko vanhoja ruosteisia laivoja siirtää minnekään?

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön adressit

Adressit:
Karjalanneito, Pyhäjärven
kirkon alttaritaulu, Kullerot,
Valoisa polku ja Iiris. Addressi
sisältää kaksi tai useampia
sisälevyvaihtoehtoja, joista voi
valita sopivimman ja poistaa
ylimääräiset. Hinta 12 euroa
kappale + postituskulut.

Tilaukset:
Pirjo Kiiala,
puh. 044 281 5047
tai pirjo.kiiala@gmail.com.

Muistojen järvi -DVD:stä on otettu toinen
lisäpainos. DVD julkaistiin v. 2007. Uuteen
painokseen v. 2011 lisättiin Kaarina Pärssi-
sen kirjoittama esite. Levyä voi ostaa seuran
tilaisuuksissa tai tilata Kaisa-Liisa Korho-
selta. Hinta on 20e / kpl.

Vpl. Pyhäjärvi -tuotteita edullisesti lahjaksi ja omaan käyttöön

Hanki nyt **vaakunapaita**, jota saatavana jälleen
kaikissa pohjaväreissä valkoinen, helmenharmaa ja
musta. Tuote, juuristamme kertova Vpl. Pyhäjär-
ven vaakunapaita, sopii esim. lahjaksi ja asukseksi
tuleville kotiseutumatkailijoille, vaikka koko ryhmälle.
Aidon värisellä Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla
ja tekstillä PYHÄJÄRVI VPL varustettua erittäin
hyvälaatuista T-paitaa löytyy valkoisissa ja mustissa
sekä V- että pyöreällä kaula-aukolla, mutta hel-
menharmaissa vain pyöreäaukkoisena. Koot S, M,
L, XL hinta 15 e/kpl ja isommat koot XXL ja
XXXL 20 e/kpl. Mustia V-aukkoisia vain muuta-
ma iso koko jäljellä.

Dokumenttielokuva Muistojen järvi vuosilta
1939-44 Pyhäjärvellä, mukana liuskan seloste elo-
kuvasta, DVD:n hinta 20 e/kpl.

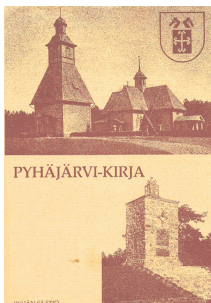
Seuran uusi 60-vuotishistoriikki (2017) saata-
vana hintaan 20 eur/kpl, 50-vuotishistoriikki 5
euroa, yht. 25 euroa.

Postitettaessa lähetysiin lisätään postituskulut.
Tilaukset ja tiedustelut toistaiseksi ainoastaan Kai-
sa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail
kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiöltä tuotteita itselle tai lahjaksi:

Pyhäjärvi-kirja
350 s. Reino O. Kukko –
Kaarle Viika, 1989.
Historiaa sanoin ja kuvin,
sekä murrenasto
selityksineen.
Hinta 25 euroa.

**Vpl. Pyhäjärvi-
Säätiön 70-
vuotisjuhla
kotiseudulla kuvattu
DVD-tallenne**
Kesto noin 1,5 tuntia.
Hinta 20 euroa

**Suvannon seutu
1917-1921, elämää ja
ihmiskohtaloita**
336 s.
Suvannon seudun
paikallishistorian
työryhmä, 2015.
Hinta 40 euroa.

**Vpl. Pyhäjärvi-
pöytästandaari**
Suunnittelu Kaarle Viika,
1963. Hinta 42 euroa.

**Vpl. Pyhäjärvi
isännänviiri.**
Suunnittelu Kaarle Viika
1992. Kolme kokoa:
45 x 300 cm, 6-7 m:n
tankoon. Hinta 80 euroa
45 x 400 cm, 8-9 m:n
tankoon. Hinta 90 euroa
55 x 400 cm, 10 m ja sitä
korkeampaan tankoon.
Hinta 95 euroa.

Hintoihin lisätään postituskulut.

Tilaukset ja lisätiedot
Pirjo Kiiala,
puh. 044 281 5047 tai
[pirjo.kiiala\(at\)gmail.com](mailto:pirjo.kiiala(at)gmail.com).

PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖN KOTISIVUT

löytyvät osoitteesta:
[www.karjalanliitto.fi/
vplpyhajarvisaatio](http://www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio)

TAPAHTUMAKALENTERI

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry:n sääntömääräinen syysko-
kous Karjalatalon Sortavala-salissa su 25.11. klo 14.
Omakustanteiset kahvit jo klo 13.30 alkaen talkoolais-
ten piirakoiden kera. Tilaisuuden alussa kerrotaan viime
kesän kuulumisia Pyhäjärveltä (Riitta Hirvonen ja Tapio
Ykspetäjä). Myynnissä mm. Joulukannelta ja seuran
joulukortteja. Arpajaiset, joihin toivotaan tuotavaksi
palkintoja. Lämpimästi tervetuloa!
Ma 10.12. klo 12-13 lauletaan joululauluja Käkisal-
missa. Glögitarjoilu.

Tampereen Seudun Vpl. Pyhäjärvikerhon pikku-
joulu vietetään lauantaina 1.12.2018 klo 15.00 Ravin-
tola Pyynikissä, F.E. Sillanpään katu 2, Tampere. Syö-
dään yhdessä joulutateria noutopöydästä, sekä lopuksi
torttukahvit. Hinta on 25 euroa. Lauletaan joululauluja.
Luvassa on muutakin ohjelmaa. Arpoja myydään ja
arpajaisvoittoja otetaan mielellään vastaan. Tervetuloa
runsain joukoin pyhäjärviuureiset perheineen ja ystävi-
neen! Ilmoittautumiset marraskuun 23. päivään men-
nessä puh. 044 281 5047 tai [pirjo.kiiala\(at\)gmail.com](mailto:pirjo.kiiala(at)gmail.com).
Seuraava tarinatuokio on maanantaina 7. tammikuuta
2019 klo 13 Koulukatu 12.

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon joulukuun
tapaaminen toteutetaan joululounaana keskiviikkona
12.12. klo 13 Lahden Upseerikerholla Hennalassa.
Ilmoitathan tulostasi Raimolle 10.12. mennessä. Terve-
tuloa!

9.12. klo 15 Tampere-talossa konsertti:
[https://tampere-talo.fi/tapahtumat/kannaksen-pojat-
ja-esko-roine/](https://tampere-talo.fi/tapahtumat/kannaksen-pojat-ja-esko-roine/) Rakastettu näyttelijä Esko Roine johdat-
taa yleisön nostalgiselle matkalle tässä muistojen täyttä-
mässä iltapäiväkonsertissa Kannaksen poikien laulujen
ja musiikin kuljettamana. ”Kirje sieltä jostakin”, ”Lili-
Marleen”, ”Elämää juoksuhaudoissa” ovat sota-ajan
tunnettuja sävelmiä. Muistoja Karjalasta tuovat ”Laps
olen Karjalan”, ”Muistatko Monrepos’n” ja ”Karjalan
kunnaila”, sekä monet muut tutut klassikkolaulut.
Konsertissa kuullaan myös Matti Puurtisen antamia
sävellyksiä. Ne ovat hänen vienankarjalaisen isoäitinsä
Oksana Huovisen runoihin sävellettyjä karjalaisia laulu-
ja. Kannaksen pojat:
Juha Repo – laulu/puhaltimet/kitara
Tuiki Latvala – laulu/viulu
Johanna Lantto – piano/harmonikka/laulu

Vanhoja Vpl. Pyhäjärvi-lehtiä voit katsella netistä
kotisivuiltamme. Nyt sivuilla myös 2017 lehdet.

Seuraava Pyhäjärvi-lehti
ilmestyy joulukuksi 2018. Aineistot toimitukseen
viimeistään **10.12.** mennessä, kiitos!

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr
Kotisivut: [www.karjalanliitto.fi/
vplpyhajarvisaatio](http://www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio)

VPL.PYHÄJÄRVI-
SÄÄTIÖ

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Korpimetsontie 16
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622
[marjo.ristila-toikka@
kolumbus.fi](mailto:marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi)

Toimitusneuvosto:
Tarja Kopalainen, Pertti
Hakanen, Mauri Hauhia,
Kirsti Naskali, Esko Pu-
lakka, Markku Pärssinen ja
Marjo Ristilä-Toikka.

Toimituksella on oikeus
lyhentää ja muokata
lehteen lähetettyä aineistoa.

**Tilaukset, jakeluhäiriöt ja
osoitteenmuutokset:**
Toimitus, päätoimittaja
Korpimetsontie, Lempäälä
kts. yhteystiedot vierestä

**Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
asiamies**
Kirsti Naskali
Miharintie 312
37200 Siuro
puh. 040 719 2692
kirsti.naskali@gmail.com

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:
Botnia-Print Oy
Kokkola

Lehden vuosikerran tilaushinta 35 euroa
Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 24%